МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра міжнародних економічних відносин

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини
за магістерською програмою професійного спрямування
«Міжнародні економічні відносини»

на тему: **«Вдосконалення зовнішньої торгівлі товарами у регіонах України (на прикладі Одеського регіону)»**

Виконавець:
студентка факультету міжнародної економіки
Мишинська Крістіна Валеріївна
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Науковий керівник:
д.е.н., професор
(науковий ступінь, вчене звання)
Козак Юрій Георгійович
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

ОДЕСА – 2018

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми визначається тим, що сьогодні роль зовнішньої торгівлі товарами є одним з найважливіших і найбільш динамічних чинників глобалізації світового господарства та участі в ньому національних економік.

Мета дослідження полягає у аналізі стану та розробці пропозицій, щодо вдосконалення зовнішньої торгівлі товарами Одеського регіону..

Завдання дослідження:

- визначити сутність та особливості зовнішньої торгівлі товарами на рівну регіону;
- розглянути регулювання зовнішньої торгівлі товарами на рівні регіону;
- дослідити методи оцінки показників зовнішньої торгівлі товарами на рівні регіону;
- надати загальну характеристику Одеського регіону як суб'єкта зовнішньоторговельної діяльності;
- проаналізувати стан та динаміку зовнішньої торгівлі товарами Одеського регіону;
- розглянути диверсифікацію експорту/імпорту, як чинник підвищення ефективності зовнішньої торгівлі товарами Одеського регіону;
- розробити організаційні заходи вдосконалення зовнішньої торгівлі товарами Одеського регіону.

Об'єкт дослідження є стан та динаміка зовнішньої торгівлі товарами Одеського регіону.

Предмет дослідження виявлення основних напрямів вдосконалення зовнішньої торгівлі товарами Одеського регіону.

Методи дослідження аналітичний метод для аналізу статистичних спостережень, щодо показників зовнішньої торгівлі товарами, метод порівняння для демонстрації динаміки руху обсягів зовнішньої торгівлі за різні роки та методи табличного та графічного відображення

Інформаційна база дослідження Закони України, Постанови Кабінету міністрів України з питань зовнішньоекономічної діяльності, підручники, навчальні посібники, наукові видання з міжнародної діяльності регіонів, фахові наукові статті, тощо.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (50 найменувань) та 2-х додатків. Загальний обсяг роботи становить 82 сторінки. Основний зміст викладено на 70 сторінках. Робота містить 7 таблиць, 19 рисунків.

Публікації. За результатами виконання кваліфікаційної роботи магістра опубліковано 3 статті: «Шляхи активізації зовнішньоекономічної діяльності одеського регіону, як чинник стимулювання підприємницької активності»// Всеукраїнський форум з проблем міжнародних економічних відносин ІІІ «Проблеми розвитку малих відкритих економік» – Житомир: Житомирський державний технологічний університет, 2018.

«Шляхи підвищення інвестиційної привабливості Одеського регіону» // Всеукраїнська науково-практична конференція молодих вчених «Глобальні та регіональні аспекти інноваційного розвитку економіки» – Одеса: ОНЕУ, 2018.

«Сучасні тенденції та перспективи розвитку зовнішньої торгівлі товарами (на прикладі Одеської області)» // студентська наукова конференція, присвячена до 50-річчя факультету міжнародної економіки «МИНУЛЕ, СУЧАСНЕ, МАЙБУТНЄ» – Одеса: ОНЕУ, 2018.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «Теоретично-методичні основи дослідження зовнішньої торгівлі товарами на рівні регіону» розглянуто сутність та особливості зовнішньої торгівлі товарами на рівні регіону, засоби регулювання зовнішньої торгівлі товарами та методи оцінки ефективності зовнішньої торгівлі товарами.

У другому розділі «Аналіз зовнішньої торгівлі товарами Одеського регіону» надано загальну характеристику Одеського регіону як суб'єкта зовнішньоторговельної діяльності та проведено аналіз показників географічної структури, динаміки і товарної номенклатури у зовнішній торгівлі товарами.

У третьому розділі «Основні напрямки вдосконалення зовнішньої торгівлі товарами Одеського регіону» розглянуто диверсифікацію експорту/імпорту, як чинник підвищення ефективності зовнішньої торгівлі товарами Одеського регіону та запропоновано організаційні заходи з покращення ефективності зовнішньої торгівлі товарами Одеського регіону на світовому ринку.

ВИСНОВКИ

У ході даної кваліфікаційної роботи було розглянуто поняття зовнішньої торгівлі товарами, виокремлено її основні форми: торгівля сировиною та торгівля промисловими товарами, дослідили їх особливості.

Було визначено, що товарна торгівля вже не є найголовнішою формою міжнародної економічної діяльності. За обсягами (у грошовому вираженні) вона значно поступається деяким іншим формам міжнародного співробітництва. Але здатність регіону та країни в цілому проводити ефективну політику на товарних ринках є найкращим показником і ключовим фактором міжнародної конкурентоспроможності.

При розгляданні методів регулювання зовнішньої торгівлі товарами на рівні регіону були виділені два основних- тарифні та нетарифні. Особливу увагу було приділено торговельним обмеженням, які використовуються як санкції за порушення законодавства при здійсненні торговельних операцій, або в деяких випадках в якості інструменту державної політики.

Проаналізовані різні методики оцінки ефективності зовнішньоторговельної діяльності регіону, що дозволяють зробити аналіз зовнішньої торгівлі і визначити

ситуацію. Їх можна поділити на загальні (використовуються майже скрізь) й поодинокі (придатні для розв'язання вузького кола завдань) методи дослідження. Було зроблено висновок, що в даний час не існує єдиного універсального методу, що дозволяє всебічно оцінити вплив ефективності зовнішньої торгівлі на регіональному рівні.

У результаті проведеної загальної характеристики Одеського регіону було зазначено, що сільське господарство є однією з провідних галузей економіки регіону та відіграє важливу роль у формуванні темпів економічного зростання. Була визначена найбільш приваблива для інвестування у регіон галузь – переробна промисловість.

Були розглянуті інвестиційні заходи, які відбувалися за участі Одеського регіону, наприклад масштабний Українсько–Китайський інвестиційний форум, під час якого було презентовано інвестиційний атлас регіону, який включає понад 300 земельних ділянок різного цільового призначення та близько 140 інвестиційних проектів.

При аналізі показників географічної структури у зовнішній торгівлі товарами регіону було виявлено, що експорт регіону зменшився, порівняно з 2017 роком, а імпорт, навпаки, збільшився. Але сальдо досі залишається позитивним. Зовнішньоторговельні операції проводились із партнерами із 157 країн світу. Найбільшим партнером Одеського регіону за обсягом зовнішньої торгівлі став Китай.

Після проведення аналізу показників динаміки і товарної номенклатури у зовнішній торгівлі товарами регіону було виявлено, що одним з факторів формування позитивного сальдо став експорт готової харчової продукції, який на 57,5% вище, ніж у попередньому році.

На основі даних щодо рівня експорту готової продукції регіону, рівня прямих іноземних інвестицій у регіон та індексу економічної конкурентоспроможності країни було зроблено лінійний регресійний аналіз, який продемонстрував позитивний вплив обох незалежних факторів (експорт готової продукції та рівень ПІІ) на індекс економічної конкурентоспроможності країни. Також на основі цих даних був побудований прогноз руху ПІІ та експорту готової продукції Одеського регіону. Він показав, що очікується поступове збільшення інвестування у регіон, проте також очікується незначне зрушення експорту готової продукції.

Такі прогнози обумовлені небажанням українських експортерів закуповувати дорогу техніку для переробки сировини та великими ризиками та конкуренцією на зовнішніх ринках. Також важливою причиною є відсутність ефективної підтримки з боку держави до переходу з сировинної направленості підприємств на експорт готової продукції.

Для уникнення ризиків при переході на експорт готової продукції підприємствам Одеського регіону слід диверсифікувати свою діяльність. Диверсифікація дасть можливість фірмам регіону «триматися на плаву» при складній економічній кон'юнктурі за рахунок випуску широкого асортименту продукції: збитки від нерентабельних виробів (особливо нових) перекриваються

прибутками від інших видів продукції. Цей процес якраз стосується, передусім, переходу на нові технології, ринки та галузі, до яких раніше підприємство не мало ніякого відношення, крім того, сама продукція підприємства має бути також абсолютно новою, і причому завжди необхідні нові фінансові інвестиції.

При цьому стратегія диверсифікації не ставить основним завданням відмову від експлуатації природних ресурсів, але націлена на розширення номенклатури товарів, які можуть бути представлені на зовнішньому ринку.

Незважаючи на покращення в деяких галузях економіки регіону, загальний стан зовнішньої торгівлі та повільна динаміка надходження іноземних інвестицій свідчать про існування певних недоліків у формуванні й реалізації зовнішньоторговельної політики регіону.

З метою забезпечення подальшого розвитку сфери зовнішньоекономічної діяльності необхідно здійснити такі невідкладні завдання:

- створення конкурентоспроможних підприємств, опанування стратегії глобального маркетингу та інвестицій, сфер і методів реалізації міжнародних коопераційних проектів;
- створення комплексної інформаційної системи у сфері зовнішньоекономічної діяльності, розробка заходів щодо інформаційної підтримки підприємств області, що беруть участь у міжнародних проектах;
- закріплення на традиційних ринках збуту та освоєння нових.

Усі ці заходи можуть бути можливими тільки з активної підтримки з боку держави. Тому для успішного просування регіону та країни в цілому на міжнародні ринки необхідне суттєве коригування зовнішньоторговельної політики та сприяння переходу з сировинної направленості регіону до створення готової продукції.

АНОТАЦІЯ

Мишинської К.В.,
(прізвище, ім'я, по батькові)

Вдосконалення зовнішньої торгівлі товарами у регіонах України (на прикладі Одеського регіону)
(назва випускної роботи)

кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності 292 «міжнародні економічні відносини», за магістерською програмою «Міжнародні економічні відносини»
Одеський національний економічний університет
м. Одеса, 2018 рік

Кваліфікаційна робота магістра складається з трьох розділів. Об'єкт дослідження – стан та динаміка зовнішньої торгівлі товарами Одеського регіону.

У роботі розглядаються теоретично-методичні основи дослідження зовнішньої торгівлі товарами на рівні регіону, виокремлені методи регулювання зовнішньої торгівлі товарами та запропоновані методи оцінки ефективності зовнішньої торгівлі товарами на рівні регіону.

Зроблено аналіз зовнішньої торгівлі товарами Одеського регіону, проведено аналіз показників географічної структури та динаміки і товарної номенклатури у зовнішній торгівлі товарами Одеського регіону.

Виявлено основні напрямки вдосконалення зовнішньої торгівлі товарами Одеського регіону.

Ключові слова: зовнішня торгівля товарами, зовнішньоторговельні відносини, експорт, імпорт, диверсифікація, географічна структура зовнішньої торгівлі регіону, товарна номенклатура зовнішньої торгівлі регіону.

ANNOTATION

Myshynska K.V.,
(students surname and initials)

Improving of foreign trade in goods in Ukraine's regions (on the example of Odesa region)
(work title)

thesis for Master degree in specialty 292 «International economic relations» under the program «International economic relations»,
Odessa National Economic University
Odessa, 2018

Master's graduation thesis consists of three sections. Object of the research is state and dynamics in foreign trade of goods in Odessa region.

Theoretical and methodological bases of foreign trade in goods at the regional level are considered in this paper. Here were analyzed the methods of foreign trade in goods regulation and methods of assessing the effectiveness of foreign trade in goods.

The analysis of foreign trade in goods, geographic structure indicators, dynamics and commodity nomenclature of foreign trade in goods in Odessa region was carried out.

The basic directions of perfection of foreign trade in goods in Odessa region was revealed.

Key words: foreign trade of goods, foreign trade relations, export, import, diversification, geographic structure in foreign trade of goods in region, commodity nomenclature in foreign trade of goods in region.